

KOMUNIKAT PRASOWY nr 201/22

Luksemburg, 15 grudnia 2022 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-204/21 | Komisja / Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów)

Zdaniem rzecznika generalnego Anthony’ego Michaela Collinsa polska ustawa zmieniająca przepisy o ustroju sądów powszechnych i Sądzie Najwyższym narusza prawo Unii

Naruszenie prawa Unii przejawia się w odebraniu sądom krajowym możliwości zapewnienia, że prawo Unii zawsze będzie stosowane przez niezależny i bezstronny sąd, w powierzeniu Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wyłącznej właściwości w sprawach dotyczących statusu sędziego, a także w naruszeniu prawa sędziów do poszanowania ich życia prywatnego i ochrony ich danych osobowych

Po uchwaleniu przez Polskę ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. zmieniającej w szczególności krajowe przepisy o ustroju sądów powszechnych i Sądzie Najwyższym (zwanej dalej „ustawą zmieniającą”) Komisja wniosła przeciwko temu państwu członkowskiemu skargę o uchybienie zobowiązaniom, które na nim ciąży na mocy różnych postanowień prawa Unii. Według Komisji ustawa zmieniająca ogranicza lub wyłącza możliwość zapewnienia przez sąd krajowy, aby jednostka powołująca się na prawa wywodzone z prawa Unii miała zapewniony dostęp do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy. Komisja twierdzi również, że wskutek przyznania przez przepisy ustawy zmieniającej Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego (zwanej dalej „Izbą Dyscyplinarną), która nie spełnia wymaganych standardów niezawisłości sędziowskiej i bezstronności, wyłącznej właściwości w sprawach dotyczących statusu sędziego, ustawa ta narusza niezawisłość sędziów, których status podlega kognicji tej izby. Komisja stawia też zarzut, że poprzez wprowadzenie obowiązku przekazywania przez sędziów informacji o ich działalności publicznej i społecznej w zrzeszeniach i fundacjach nieprowadzących działalności gospodarczej, w tym o członkostwie w partii politycznej przed powołaniem na stanowisko sędziego, oraz publikacji tych informacji, ustawa zmieniająca narusza prawo sędziów do poszanowania ich życia prywatnego i ochrony ich danych osobowych.

Komisja wniosła również do Trybunału o zobowiązanie Polski do zawieszenia stosowania szeregu przepisów wprowadzonych na mocy ustawy zmieniającej do czasu wydania przez Trybunał rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Postanowieniem z 14 lipca 2021 r.¹ ówczesna wiceprezes Trybunału uwzględniła wniosek Komisji o zastosowanie środków tymczasowych. Postanowieniem z 27 października 2021 r. wiceprezes Trybunału zobowiązał² Polskę do zapłaty na rzecz Komisji okresowej kary pieniężnej w wysokości 1 mln EUR dziennie do dnia, w którym to państwo członkowskie wypełni postanowienie z 14 lipca 2021 r. lub – w braku zastosowania się do tego postanowienia – do dnia wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-204/21.

W swojej dzisiejszej opinii rzecznik generalny A.M. Collins stwierdził, po pierwsze, że ustawa zmieniająca przyznaje

¹ Postanowienie z dnia 14 lipca 2021 r., *Komisja/Polska (C-204/21 R)*. Zobacz także komunikat prasowy nr [127/21](#).

² Postanowienie z dnia 27 października 2021 r., *Komisja/Polska (C-204/21 R)*. Zobacz także komunikat prasowy nr [192/21](#).

Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (zwanej dalej „Izbą Kontroli Nadzwyczajnej”) wyłączną właściwość do orzekania w przedmiocie wniosków lub oświadczeń dotyczących w szczególności braku niezależności sądu lub niezawisłości sędziego i do podejmowania dalszych czynności w tym zakresie. Rzecznik generalny podkreślił w tym względzie, że **samo** przyznanie Izbie Kontroli Nadzwyczajnej wyłącznej właściwości do orzekania w tego rodzaju sprawach nie odbiera sądom krajowym możliwości badania, czy sędzia odpowiada wymogom niezawisłości, zaś sąd wymogom niezależności. Przeciwnie, jeżeli sądy mają wątpliwości, czy sędzia spełnia wymogi niezawisłości, zaś sąd wymogi niezależności, mogą one zwrócić się do Izby Kontroli Nadzwyczajnej o wydanie rozstrzygnięcia w tej kwestii. Rzecznik generalny proponuje zatem, aby Trybunał oddalił skargę Komisji w zakresie, w jakim Komisja kwestionuje zgodność z prawem powierzenia wyłącznej właściwości Izbie Kontroli Nadzwyczajnej.

Po drugie, rzecznik generalny doszedł do wniosku, że ustawa zmieniająca **zakazuje wszystkim polskim sądom podnoszenia lub kwestionowania zgodności z prawem powołania sędziego lub jego uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości**. W ocenie rzecznika generalnego zakaz ten wykracza poza zobowiązanie sądów krajowych do powstrzymania się od kontroli aktu powołania na stanowisko sędziego wydanego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i **pozbawia polskie sądy możliwości oceny kwestii dotyczących niezawisłości składu orzekającego**.

Po trzecie, rzecznik generalny zwrócił uwagę, że na mocy ustawy zmieniającej **badanie przez sędziego zgodności z którymkolwiek z wymogów dotyczących niezawisłości i bezstronności sądu ustanowione uprzednio na mocy ustawy**, w tym zwrócenie się z tymi kwestiami do Trybunału Sprawiedliwości, **może być uznane za przewinienie dyscyplinarne**. Zważywszy, że Izba Dyscyplinarna nie spełnia wymogów niezależności i bezstronności³, istnieje znaczne ryzyko, że **odpowiednie przepisy ustawy zmieniającej będą interpretowane w sposób ułatwiający korzystanie z systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej w celu wpływania na treść orzeczeń sądowych**.

Po czwarte, rzecznik generalny A.M. Collins stwierdził, że chociaż **Izba Dyscyplinarna nie jest niezależnym i bezstronnym organem sądowym**, ustawa zmieniająca przyznała jej właściwość do orzekania w sprawach mających bezpośredni wpływ na status sędziów i asesorów sądowych oraz pełnienie przez nich urzędu. Sprawy te obejmują sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów i asesorów sądowych, sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczące sędziów Sądu Najwyższego oraz sprawy z zakresu przeniesienia tych sędziów w stan spoczynku.

Rzecznik generalny stanął wobec tego na stanowisku, że **przepisy ustawy zmieniającej wprowadzające zakaz badania przez sądy kwestii dotyczących niezależności sądu i powiązany z tym zakazem system odpowiedzialności dyscyplinarnej, a także przepisy powierzające Izbie Dyscyplinarnej wyłączną właściwość w tych kwestiach naruszają unijne wymogi dotyczące niezawisłości i bezstronności sądu**. Rzecznik generalny zaproponował wobec tego, aby **Trybunał uwzględnił skargę Komisji w zakresie tych zarzutów**.

Wreszcie, odnosząc się do obowiązku złożenia przez sędziów oświadczenia o członkostwie w partii politycznej, zrzeszeniu lub funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, oraz publikacji tych danych, rzecznik generalny uznał, że tego rodzaju wymóg może prowadzić do **przetwarzania wrażliwych danych osobowych** w rozumieniu RODO. W tym kontekście rzecznik generalny podkreślił, że Polska nie wskazała żadnych środków, które podjęła w celu ochrony prawa sędziów do ochrony tego rodzaju danych osobowych oraz prawa do poszanowania ich życia prywatnego, **co samo w sobie stanowi naruszenie tych praw**.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych

³ Wyrok z dnia 15 lipca 2021 r., *Komisja/Polska (C-791/19)*. Zobacz także komunikat prasowy nr [130/21](#).

w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku.

Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.

Pozostańmy w kontakcie!

